

„СОЮЗ“ НАРОДНА ЧАСОПИСЬ виходить що тижня в четвер.	
РЕДАКЦІЯ: 166 East 4th Street, New York.	
ПЕРЕДПЛАТА:	
На цілий рік	\$1.50
На пів року	.75
Подписное число	3ц.

СОЮЗ

Часопись для руского народа в Америці.

„SOJUZ“ Published Every Thursday	
Sokolada 184 Hudson St.	
Six months	\$1.50
Single copy	.75
	.3c

Entered as second-class matter August 14, 1908 at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

№ 50. Нью-Йорк, Н.Й. Четвер 23 грудня 1909.

New York, N. Y., Thursday, December 23, 1909. Vol. II.

Новинки.

„Свідок Правди“ брошурований двотижневник в обемі 16 сторін друку почав виходити під ч. 81 Agnes St., Toronto, Ont. Передплата в Сп. Державах \$1.50 на рік

Програма сеї часописи є ширити моральну науку між нашим народом, а зараз вона є органом Русинів Евангеліків в Канаді.

Перше число єї богате в зміст здорових, моральних гадок, но мова єї не всюда українська. Сподіємо ся, що „Свідок Правди“ перемінить ся на „Свідок Правди“ і ухилить ся на будуче від мішанини російських, та польських слів, а граматики ліпше допилює чим осягне собі признане на одну з українських часописий по сім боці океану. Щастя Боже!

Привидизна Стефанія, по смерті першого свого мужа Архикнязя Рудольфа перед сімома роками видала ся за простого шляхтича. Се було проти волі Франц Йосифа її свекра і проти волі її рідного батька Кароля Леопольда. Оба старики вирекли ся єї та вичеркнули з ряду коронованих лиць. Батько Стефанії, король Леопольд довго хорував і Стефанія хотіла бачити його на смертній постели, но він не позволив їй допустити до себе.

Дня 17-го с. м. Леопольд помер і аж по смерті позволено Стефанії побачити батька вже не живого. Вона припала до умершого і ревно плакала, та цілуючи без перестанку мертву руку, заговорила: Батечку мій, батечку! По хвилі она омліла і винесли єї з покою, де батько спочиває...

Процес, який провадило правительство Сполучених Держав з урядниками цукрового тросту скінчив ся дня 17-го с. м.

Суд довідав ся, що урядники при фабриках цукру мали ваги з електричними приладами, якими могли регулювати ваги після вподобу, отже окрадали на вазі, а згідно не платили правительству всего податку від цукрового продукту. Пять оскаржених урядників стояло перед трибуналом присяглих судив в Нью Йорку і чотирох з них лава присяглих признала винними за ошуство після акту оскарження, а один буде на ново суджений.

За кілька днів судія видасть карний декрет. який після закону не може бути менший від 2-ох, а більший від 4-ох літ в'язниці і \$10.000 грошевої карі від кожного з обвинених.

„Славний“ отримав пісню бігбна Д. Кук дес пропав без вісти. Навіт найблизші з його приятелів не знають, де він подів ся. Кажуть, що в останніх часах терив він на розстроєне нервів. Суперник його Командир Пірі не перестає перечити і свідками доводити, що Кук ніколи не був не то на бігуні, але навіть не дійшов хоч би так далеко на північ, яд дійшло много інших попередних експедицій. Американські часописи посуджують Кука о гумбургерство, та починають каяти ся, що так великі параді йому робили. Наукові клуби зажадали в Кука правдивих, астрономічних, геологічних, та географічних доказів в цифрах, но Кук все говорив, що липив свої важніші нотатки між ескімосами над ледоватим Океаном. Сему світ не хоче вірити і тому поки що негодує на Кука.

Постіди вісти ось що кажуть про відкриті дра Кука: Др. Кук, який дав знати про себе цілому світові, будучи відкрив Північний Бігун, пропав десь без вісти. Нотатки його, та обсервацийні докази з замерзлого краю, предложено властям університету в Данії. та вони не нашли в них достовірних доводів, які свідчили би про відкриті Північного Бігуна. Докази його, а згідно його претенсії звати себе героєм, що досягнув Півн. Бігуна, тратять чим раз більше довіре між ученими.

Кук являє ся гумбогером який потрапив цілому світові показати грушки на вербі. Його суперник Пірі, тішить ся з того, та мабуть і йому не вдасть ся доказати і переконати вчених, що він відкрив Бігун.

„Вільне Українське Товариство Київ“ скликає збори на неділю дня 26-го грудня, о 3-ій год. по пол. в Касіно Голл, 85 Е. 4 ул. Нью Йорк. Всіх інтересованих сею справою запрошає комітет. Всі члени Товариства обов'язані прибути для порішення деяких важних справ.

Уряд Товариства.

Довосять нам з Канади, що „Ранок“ теперішня церковно-народна часопис, яка виходила що два тижні у Вінніпег, Ман.; від Нового Року буде виходити, яко тижневник на шість сторін великого формату. Щастя Боже!

БОРБА ПРОТИ СУХИТ.

Міліонер Генрик Філе перед двома літами дарував один міліон доларів на закупку землі під шпиталь для курації сухотників в Нью-Йорку. Архітект виготовив

плани і не задовго начне будувати ся великий шпиталь на долині міста в Нью-Йорку.

Дня 20-го с. м. той сам міліонер дарував пів міліона доларів тростізам університету в Філадельфії. Процент з тих грошей мають іти на поміч і вигоду сухотників, а хто винайде лік який би можна цілковито лічити ту недугу, той дістане тих пів міліона доларів в нагороду.

До Винстед, Конн. приїхав Джордж Авгер, який ро стом сягає 8 стіп і один цаль. Важить він 380 фунтів а жена його висока на 6 і пів-стопа. Мусить бідак почувати два широкі ліжка і лягати в доперек аби міг вигідно спочивати.

Богато емігрантів приїхало до Нью Йорку мпнувшого тиждня. Лікарі докладно слідять здоровле іммігрантів. Всякого, хто хорий на яку будь хронічну слабкість завертають до Європи. Від з малолітніми дітьми, та дівчат „при надії, що поприїздили до Америки заховати свій сором перед своїми, тоже завертають без винятку.

Недавно іменував Рим Доктора Михайла Артима епіскопом для угорських Русинів в Америці. Цікаво, котрий котрого збітує. Чи Сотер Артима, чи Артим Сотера.

Сімнайцять українських Товариств з різних стейтів вислали своїх репрезентатів на 3'їзд до Ансовії Кон. дня 19-го с. м.

Окрім делегатів було около двіста гостей, які прислухували ся нарадам.

На сім 3'їзді зреорганізовано Українську Робітничу Партию і вибрано комітет який має виробити програму після взору Америк. робітничих організацій.

В комітет ввійшли:

О. Січовик, І. Слюзар, О. Боянівський, А. Маланчук і О. Косовий.

За старанем тамошного „душпастиря“ зібрано ся кілька бомів з каміннями в кулаках, які думали почати бійку, та поважний настрій зборів побидив злобну намову попа і ціле їх намірене скінчило ся на кількох штурбацких голюканях вже по зборах.

Варто, щоб ньюйорські Гайдамаки вислали туди своїх організаторів та з'організували тих бомів в Гайдамацкій відділ, а розгрішене від тамошного попа дістануть певно, та зможуть більшою силою „рубати“ темноту вздовж і поперек.

Jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie.

Доносить „Philadelphia Press“ що минушого тижня обікрали боми Сотера. Укравли перстень, золоту Макітру, біскупський костур (жезл) ланцюх і хрест, всего на суму \$1500.

Один волокита продавав перстень за \$1.50 та поліція слідила його і зловила але він каже що иньші річи докилав до Delaware Hudson. Шкода, що Сотер не пустив і ті річи на виграшку.

ВАЖНЕ

для іммігрантів.

Дня 7. с. м. посол Геіс вніс у палату послів в Вашингтоні слідуячий законопроект в справі імміграції і права горожанства в Спол. Державах, Америки.

Законопроект для дальшого урегулювання масової імміграції до Спол. Держав.

Треба, щоб Сенат і Палата послів в Спол. Державах Америки на засіданю Конгресу ввели в закон:

1. щоб від кожного іммігранта, який приїздить до Спол. Держав, побирати суму десять доларів після правил і регуляміну, що міститься в першій розділі Акту з дня 20 лютого 1907 р. під заголовком: „Акт для урегулювання масової імміграції до Спол. Держав“ і для всякого іммігранта, що приїздить до Америки, або підлягає иньшим точкам іммігрантних законів, щоби замість чотири платив тепер десять доларів після сього законопроект.

2. щоб в додатку до тих іммігрантів, яким до тепер не вільно було вступити, не вільно було еще і ось яким: всім іммігрантам понад 16 літ жити, хоч вони і здорові, а не вміють читати ні по англійській ні жадною европейською мовою, та щоб еврейська мова і жаргон признані були за европейські мови та щоби секретареві Торговлі і Праці вільно було від часу до часу іспитувати іммігрантів, що до їх грамотности.

Однак, щоб замешкалий тут вже іммігрант, що числить понад 16 літ жити, мав право спровадити до Америки свою жену, матір, наречену, свого батька, если він числить понад 55 літ. хотя би були і неграмотні, а не мали иньших перешкод.

Однак дальше: що закони сього розділу не торкають іммігрантів, що приїздить до Спол. Держав з Канади, Ново-Фунляндії, Куби і Мексико, наколи они докажуть, що мешкали в котрім з тих країв через час трех літ; ні тих, що вже жили довгий час в Спол. Державах Америки а опісля виїхали і жили в згаданих краях і знова вертають до Спол. Держав.

А дальше, що закон сей не торкає ся іммігрантів з Філіппінських Островів, Гуаму, Порто-Ріко або Гаваїв; но наколи хто з таких іммігрантів не єсть горожанином США. Держав а хоче переселити ся до сего краю через який будь американський порт має бути трактований після сього акту; всі іммігранти мужеского пола, що числять понад 16 літ віка, а не мають з собою власної готівки найменше 25 дол. американської валюти, або на стількиж грошей в чужих валютах; і всі незаможні жєнщини, як тоже вдови понад 18 літ жити і не мають при собі 25 американських доларів. Дальше, що всякий прийнятий іммігрант має право спровадити свого батька, матір, діла або бабку понад 55 літ, хотя би не мали вони при собі 25 дол. на вступ до Америки, наколи нема иньних перешкод; всіх емігрантів, які не мають доброгосвідства моральности підписаного і скріпленого печатню властей того краю звідки походять не вільно випускати до сего краю. В сьвідстві має бути згадано, що такий дотичний іммігрант не поповнив ніякого злочину і не є вагабундою, словом, що є людина на скрізь чистого характеру.

3. що не вільно нікому особисто, ні жадній транспортній корпорації, ні компанії, окрім залізниць, що входять в Спол. Держави, ні жадному властителя, капітанови або агентови якого будь корабля, не вільно спроваджувати іммігрантів поза припис в „Акті для урегулювання масової імміграції до Спол. Держав, затвердженім дня 20 лютого 1907 р., або иньших Актів, що відносять ся до масової імміграції в Спол. Держав. А наколиб секретарев Торговлі і Праці уловиднено, що певна особа або корпорація, або яка будь компанія пропустила в край емігранта, котрий не відповідає вимогам еміграційних законів за те властитель чи властитель корабля на яким приїхав той іммігрант мусить заплатити до льокального цлого уряду-суму 300 дол. карі, за кожний раз коли переступить сей закон, як також заплатити подвійний кошт за депортоване такого іммігранта і такий корабель буде приарештований доки не вирівнає наложену кару, яка ніколи не сьміє бути звернена.

(Конець буде)

Важне для Трой і околици.

З дурними говорить ся тільки тоді як нема ніч иньшого до роботи, а про Вартошів напише ся в газетах як буде більше вільного місця.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Русини-Українці

Перше Українське Товариство „Зоря“ в Нью-Йорку устроєє 10-літній ювелей свого істнования і запрошає до співучасті того торжества всіх Українців-Русинів і Русинок з Нью Йорку і околици на день 16 Януара 1910 р., в неділю о год. 3 поп. в Ліберти гали 257 — 263 Е. Гаустон стр.

Вступ від особи 25 цент. з гетчеком.

Буфет у власнім заряді. За добру забаву ручить балевий комітет.

Прийдіть а не пожалуйте.

— Хто хоче навчити ся англійської мови може зголосити ся до д. Ів. Бодруга під ч. 339 East 4 улиця в Нью Йорку, кожної нятниці о год. 7 30 вечером.

КОНКУРС.

Комітет для висшого образования рускої молодежи в Америці отсим завляє своє бажане власним коштом дати спомогу на разі одному здібному молодеві в Америці кінчити висні школи і осягнути професию якої він собі бажав би і мав до неї спосібности.

1. Кандидат мусить мати укінчену публичну школу в Америці з добрим сьвідомством поведєня і предмету.

2. Кандидат має числити не висше 18 літ.

3. Зголошення кандидатів так місцевих як і з других держав Америки мають бути тільки писемні.

Просить ся кандидатів писати аплікації до комітету власноручно в англійській і рускій мові і засилати на адресу рекакції „Союза“.

Аплікації приймає ся тільки до дня 25 грудня с. р.

Русини-Родимці!

Удавайтесь до свого за купном Різдяних дарунків Вашим жєнам, братам, сестрам і друзям. В моім магазині дуже гарні новости:

Нерстені, ковтки, ланцюшки, брошки, шпильки і проче.

Waranted Solid

Gold по 1, 2 і 3 долари. Великий вибір годинників по 1, 2, і 3.50 дол.

Позолочені годинники гарантова на 20 літ тільки за \$4.75

Ручимо за точний х д годинників.

Мій магазин потрапив достаточо переконати своїм сьвітним поведєням купуючих. Пришліт нам замовлене, а переконається о правдивости наших слів. При кожнім замовленю треба прислати один долар задатку а решта грошей аж при получєню купленої у нас річи.

СКЛАД ГОДИННИКІВ І ЗОЛОТИХ РІЧЕЙ S. MAIDANSKY 73 First St. New York.

Раніше Марія була-б одмовилась від такої роботи, бо приставили її до хворих і дохлих туш, але тепер біда примусила її і до такого огидного діла. Її заперли в один таких кутків, де ніколи не буває соняшного світла куди ніколи не заглядає стороннє око. Під нею були холодильні, де заморозували м'ясні туші, а над нею був відділ, де варили м'ясо. Оже мусіла вона цілий день стоїти на холодній, як крига, долівці, а в голову її так падало, що аж м'ясно ставало і дихати важко було. І мусіла вона там від ранку до пізнього вечора обчищати сотні фунтів того шкідливого м'яса від костей. Робота була дуже прикра і важка, а надто треба було робити дуже швидко, щоб поспішати за іншими, а при такій поквапній роботі не трудно було порізати собі руки і пропасти від зараження крові. При таких тяжких умовах доводилося робити Марії, а проте вона не журилась і була весела: вона могла тепер платити за своє содержане і ще помагати своїм близьким, а до всього иншого їй було байдуже. А про своє весіле вона також не дуже журилась: чекали вони його так довго, то почекають ще трохи. Надин заробіток Тамошіуса вони не могли-б прожити, а покидати родину тепер при скруті також не можна було.

(Далыше буде.)

ДИВНИЙ СОН.
Чудо! чудо ся з'явило
Чи се мені ся присло
Чи на яві я се бачив?
Ту вже буду ся тлумачив.
Ліг я спати із півночі,
Та бачу я в живі очі,
Дивні дива на Арені.
Щом побачив? скажу нині!
Дивюсь! дивюсь! Що я бачу?
Чи медведів рід собачий?
Ні! се вужі, п'явки, змій,
Вють ся за жиром! страшно мені.
Спалахнувсь-же я зі страху
Та таки в однім замаху
Дивюсь! дивюсь! близшету:

Стоїть Рим, препишний Рим!
Сеж гадаю, що за диво?
Прийшло мені на мисль живо
Та се люде! я побачив
Не чортяків тих собачих.
Дивюсь близше тут до Риму
Там-же ділить вода дивно!
Два чортяки там стоїть,
Ловять сліпу рибу в сіть,
Приглядаюсь-же я блисше
Найже его чортяк свисне!
А то! Айриш тут стоїть,
Тягне з води недовід.
Дивюсь! дивюсь! що задиво?
„То Оргинський іде живо,
На бабуси Свободі,
Та бе кнутом по заді.“

Обу шкевич підганяє,
Але дивюсь щось тримає,
Він на плечах аж ся вгнув.
Що се? Каса Общества.
Але що се тут за диво?
Чи він в масці? мишлю живо
А тут маску хтось здирає,
А він цілий аж сіяє: „Пра-
вославний.“
Так нараз то ся стало,
Що мов громом з неба спало
Рвуть за касу і на г'яв
Тягнуть в обірух назад.
Але дивюсь ще по заду:
Союз вже в паскуднім ладу
Тягне біскуп на шнурку
Мов овечку у ріку.

За ним іде уся сила
Робітничя праця кривав,
Йде на осліп у ясир,
Під Айриштво та під Рим.
Пролетарі голі, босі
Йдуть походом по дорозі
Кам'янистій, терняній
Несуть доляри на гній.
Езуїтам в рускій шкірі,
Щоб голоду не теріли,
Та в готелях перших спали.
Аж тут дивюсь,
„Поступі“ скаче,
Тьмить цигаро, пускає дим
Не до смаку ему Рим.
Тут-же трубаця ся з'являє,

В трубу сумну виграє
Та голосить правду всім,
Щоб вернули ся домів.
Отже треба мя збудила,
Так мя сильно розжалила,
Що я вставши продер очі,

Ділюсь з вами з тої ночі,
Щом пережив страху, тривоги
Що ті гадини небоги,
Так сеуть кров з робітників
Серце тисне, жаль, не гнів.
И. Р.

Пророцтво.

Просимо наших читачів застановити ся добре над сим обраком, та пригадати собі, що сей образок був поміщений в „Американським Голосі“ ще перед двома літами, коли лише що починала ся сотерівська політика на американській Русі. — Були вже тогди люди які дуже трафіно вгадали наперед, що езуїтизм пожере весь Руско-народний добуток в Америці, та що Сотер сяде на швию „Свободі“ і потягне за собою „Р. Н. Союз“ до айришско-кат. магнатів. — Коли ми в „Американським Голосі“ помістили сей образок, то посуджували нас люди, немовби ми чернили невинних людей, бо й ніхто тоді не сподівався, щоб езуїти потрачили так спритно за гарбати робітничі добро під свою контролю.

Коли-б загал повірив був відразу сьому, що тут нарисоване, був-би поставив слушну опозицію і не мавднесь езуїтів своїми опікунами, але нарід недовіряв, а тепер коли вже так ся стало то привик до того як той мула, що цілий рік не виходить з майни а гарує посто-янно в шлії під землею.

І чимало в нас таких упереджень, таких остережень перед нахабністю непронених опікунів.

Поступові одиниці, що часто такі з за того натерплять ся від ворогів і від само таки народа, предска-зують будуче народне безголове, однак наш нарід тяжкий до господарки в себе дома на всякому полі.

Приходить ся отже наро-дови одно з двох сказати:
Або: — Нам всяка біда і гнет суть солодкі, або: — Пробудім ся до нового жи-тя.

Християнство

се не є релігія комедій, мертвих форм.

Хто хоче по правді кланя-ти ся Богу, той поклонити ся Йому духом і правдою— слова самого Спасителя.

Сими словами Христос ло-мить всякі приноси, всякі кадила, обрізання, палення а прямо велить кланятися Бо-гу щирою молитвою з вірою і творити правду на землі.

Що правдиві християни не стануть строїти комедій по церквах і не стануть ними одурювати свого христі-янського духа, сьому є дуже важна причина.

1) Що Ісус Христос ніколи сам не приказував апосто-лам ні палити дармо сві-чок ні кадила ні убирати ся до служби Богу інакше як другі люди вбирають ся.

2) Що Христос за цілого свого бого-чоловічого життя на землі ні разу не робив тих комедій які робили жи-дівські священники по шко-лах, та ще й докоряв їм що они засліплені законами та формами не могли пізнати Його,

3) Що Христос простуючи та доповняючи Мойсеїв за-кон як раз найбільше вда-рив на ритуали, бо зневажив фарисейсь за механічну моли-тву: „Не всякий хто зве Го-споди, Господи, ввійде до царства Божого“ і коли ми молились то не на те аби нас бачили люди.

А нащож ті церимонії в православних та католиц-ких церквах як ме на те аби бачили люди? На що Мокри-на несе свічку до церкви як не на те аби на самім пе-реді горіла, аби бачили лю-

ди? Господу Богу треба то-го лоу чи воску? — Ні! — „Поклоніть ся Богу духом і правдою“ тоді будете хри-стіянами.

4) В останніх словах Хри-ста в євангелію Матея ба-чимо, чого Спаситель жадає від апостолів, а взглядно від всіх проповідників євангелія І велить їм: — Ідіть же нав-чайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина й свя-того Духа, навчаючи всего, що я заповідав вам.“ Зі змі-сту слова божого в чотирох книгах євангелія, ми знаємо, що Христос заповідав їм, але ми не находим там, щоб Христос заповідав вбирати ся в пишні ризи, противно, Він ганив фарисейів за їх строї, і не велів їм здирати людей, ні цілувати різні мальовила, шматки та стіни або підлогу. Головна гадка Христова була, щоб апосто-ли вчили людей як любити Бога над все а ближнього як самого себе, та наказував їм щоб стерегли ся квасу фари-сейського, а тим квасом було не що инше, як поверхов-на релігія в ритуалах, бо ми-мо всіх ритуалів серце їх було далеко від Бога.

ПЕРША РУСКА КНИГАРНЯ В АМЕРИЦІ

Заснована в році 1904

продає всякі рускі книж-ки по приступній ціні, а іменно: букварі, провід-ники, читанки, повістки, оповідання, історії, казки, співанники, штуки теат-ральні, календарі, пере-писні листки, листові па-пери; вирабляє печатки з рускими і латинськими буквами і виконує всякі друкарські роботи.

Цінники на жадане да-ром.

Пишіть на адресу:
RUTHENIAN BOOK STORE
439 North 6th Ave.
Scranton, Pa.

ХТО хоче скоро научити ся по англійски, хай заплє на адресу Редакції 60 цнт. а ми вишлемо товмач най-новішого видання.

Агентам знатний опуст.

ХТО ХОЧЕ

купити готель з великою га-лею на балі весілля і пред-ставлення в гарнім містечку, в осередку наших поселен-ців нехай зголосить ся пи-семно на адресу Редакції.

TELEPHONE:

CABLE ADDRESS: GROCHOWSKI

ОСНОВ. 1880.

А. ГРОХОВСКИЙ & С

Л. В. ШВЕНК - ВЛАСТИТЕЛЬ.

ДІМ БАНКОВИЙ АГЕНЦІЯ ЛІНІЙ
КОРАБЕЛЬНИХ ЖЕЛІЗНИЧИХ

ГОЛОВНИ БЮРО:

В ВЛАСНІМ ДОМІ

CORNER GRAND ST. AND BEDFORD AVE.

BROOKLYN N.Y.

ФІЛІ:

111-115 E. 7 ST. NEW YORK N.Y.

101 ROCKAWAY ROAD JAMAICA L. I.

КОЛЕКТОВАНЕ
СПАДКІВ
В ЕВРОПІ

БЮРО ІНФОРМАЦІЙНІ

ВИМІНА
ЗАГРАНИЧНИХ
ГРОШИЙ

НОТАРІАТ ЕВРОПЕЙСКО-
АДВОКАТСЬКЕ
БЮРО

ВІЙСКОВІ
СПРАВИ

ПРИЙМАЄ ощадности з піврічним опроцентуванням.

Вкладки приймає ся від одного долляра.

УДІЛЯЄ позичку на гіпотечку і ноти.

ВИСИЛАЄ гроші на всі сторони світа.

ВИМІНЯЄ заграничні гроші і вартнісні панери.

КОЛЕКТУЄ гроші зі справ американських і європей-ських; приймає до переховання банкові кни-жочки других банків.

СПРОДАЄ піфскарти до всіх портів.

СПРОДАЄ білєта на американські желізниці.

СПОРЯДЖАЄ акта з потвердженням консулярним важ-ним в Європі.

ЗАЛАГОДЖУЄ військові справи.

АСЕКУРУЄ на жите, від случаїв і від огню.

НАШІ БЮРА:

Cor. Bedford Ave. & Grand St.

Brooklyn, N. Y.

111-115 East 7th Street,

New-York, City.

101 Rockaway Road

Jamaica, L. I.

ГОДИНИ УРЯДОВІ:

В звичайні дні від 8 рано до 9 вечером.

В неділі і свята від 9 рано до 4 по полудне.

Чим є для нас Ів. Франко?

(Конець.)

Франко виробив програму радикальної партії, в роді брошур означив її тактику і причинився до піднесення радикальної публіцистики (газетярства) до так високої міри, що ні одна партія в Галичині не мала так добре редагованих газет, як партія радикальна в часах, коли Франко працював для її органів і пильно глядів на те, щоби її фундаментове каміне не було яке-будь.

Але Франко був діяльним робітником при закладах іще більшої будови ніж політична партія, бо правдивого культурного дорібку українського народу в Галичині. Найбільші і найкрасні творі нашого культурного дорібку в Галичині то його робота. Сорок два роки мав він, коли галицька Україна обходила 25-літній ювілей його праці, котру розпочав 17-літнім молодцем. На торжестві, урядженім в його честь у Львові в 1898 році сказав він ті пам'ятні слова, котрі кожний з нас повинен заховати в пам'яті:

„Вихований у твердій школі я від малку засвоїв собі дві заповіді; перша то було почуте обов'язку, віддати працю свого життя тому простому народові, що вигодував мене твердим мужицьким хлібом, а друга заповідь то потреба ненастанної праці... Зробили мене проводирем, хоч я любив лише йти в ряді (як простий жовнір)... Але такого ряду не було і се було мое нещасте. Як-би з мого досвіду я мав подати громаді яку науку, то вона булаби така, як у війську: *Richtung halten!*“ (Ідіть лавою, не ломіть рівного ряду).

В сій короткій згадці про жите Франка не можемо спізнати навіть малої частини його творів, бо щоби вичислити хочби тільки його писання поміщені в Літературно-науковім Вістнику, на те треба дуже много місця. Цікавіших відсилаємо до книжки тов. Михайла Павлика про ювілей 25-літньої праці Франка і спис його творів. Тут скажемо тільки, що при читанні творів Франка треба все мати перед очима страшну пустку і темряву нашого тодішнього публічного життя, нашу рабську байдужність і розєднаність, вигодовану як отруй-зіде 500 літню неволю. Каменисто, запущену ниву орав Франко, а яку нагороду мав за те, представляє нам в отсім віршу:

Важке ярмо твоє мій, рідний краю,
Не легкій гвій тягар!
Мов під хрестом отсе під ним я упадаю.
З батьківської руки твоєї допиваю
Затроєний пугар.

Благословлю тебе! Чи ждять тобі ще треба
Поваги і блиску від будущини,
Чи ні, — одного лиш тобі благаю з неба,
Щоб з горя й голоду не бігли геть від тебе
Твої найліпші сини.

Щоб сіячів твоїх їх власне покоління
На глум не брало і сьміх.
Щоб монументом їх не було те каміне,
Яким в відплату за плодочеє насінне
Ще при житю обкидувано їх.

Треба знати, що на Франка до останних часів люто нападали чужі і свої.

Про своє тяжке жите пише Франко:

Як згадую минуле жите
Спокійно, та без радості, без туги:
Одно із него виніс я чуте,
Що я не був у нім щасливий, други.
Богато праці і турбот і скрут,
Та не було вдоволення, утіхи:
Мов віл в ярмі я чув на собі прут
І тяг — чужого скарбу повні міхи.

Хоть ненастанно стяг мій з вітром бив'ся,
Та не високо плив в руці слабій
І хоч я жив, то все-ж я не нажився.

Умів він представити і своє жите, „народе мій, замучений, розбитий“:
На Підгір'ю села невеселі...
Хліб і страва тут найстарша справа,
Ціль всіх змагань, замислів турботи,
Мов родивсь сей люд лиш для роботи,
А на хліб вся праця йде кровава.
Ліжко газди — пять дощок незбитих,
Снів соломи і верета зрібна
Тепла піч є для дітей нежених,
А для старших постіль непогрібна.
На стіні розвішані довкола
Дерев'яні, давні богомази:
Страшний суд, Варвара і Микола,
Чорні вже від диму, мов віл мази.
Тільки і всього християнства в хаті, —
Але є й письменства в ній позначки:
Там під сволоком завитий в шматі
Лист небесний — писаний Бог зна ким.
Йосифінський патент панцизаний,
Прадідівський квіт на тридцять буків,
Діда скарга за ґрунтьє забраний,
Батьків акт ліцитаційний драгий —
Ось весь спадок, що лишився для внука.

А хто з нас не знає його книжки „Захар Беркут“, котру як читати, то і найстарші люди слухають цілими ночами? Хто з нас не знає його оповідань „Гриць і панци“ його книжки „Лис Микита“, його оповідань „В поті чола“, його „Панських жартів“? Хто з нас не знає його вірша „Гей, хто на світі красшу долю має“, в котрім він кровавими словами представив жите нашого хлопа?

„Січ“ і Читальня, в котрій нема бодай кількох книжок Франка, не заслугоє на почесну назву просвітнього товариства.

Франко належить до тих, що довгі літа з напруженням усіх сил своїх вливали духа в бездушну народну масу. Він має повне право сказати українському народові:

„Я весь вік свій, весь труд тобі дав
У незломнім зав'язі —
Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печатку“.

Ми нині навіть не в силі оцінити, що дав нам сей велитень духа, бо ми за близько нього. Подорожні, котрі бачили величезний шипіт (волопад) Ніагару в Америці описують, що гук того шипоту чути на кілька миль навкруги, але як підійти блище, то не чути нічого, бо величезний шипіт реве вже надто голосно. Таке і з діяльністю Франка. Ми побачемо її велич ген-ген пізнійше, може аж тоді, коли його не буде вже між нами.

Тоді доперва відчуже се і той, що за народню справу сидить у тюрмі і той, що пером для неї працює і той, що політикою займаєть ся і той, що наукою хоче йти добра придбати — кожний тоді бачити-ме, що скрізь був уже той велитень, скрізь терпів і скрізь

А він тимчасом може умре в біді, запрацював горя від долі, лайки і кпин від своїх, умре як доси умирили всі, що працювали для українського народу. Відійде, відробивши своє — той мужицький син, котрому ми всі много винні.

Дописи.

Радуй ся Сотере! Йосафата Кунцевича наслідниче! Тому чотири тижні — кількох лазуїтників і Ортинського лизувів попів ґрінґорів відбули в Plymouth, Pa. якусь „місію“. На Сл. Б. мав співати Plymouth-ський хор. І — чудо сталося? Усі співачки, котрі себе чують щирими українками застрайкували і не хотіли співати Служби Божої. Відачисько дяко-учитель Л. Шеремета, аби задосить учинити „Псо-терчукам“ — мусів бігати хата від хати шукати за унґерськими співачками — та тії послідні причинились до того „Псо-терчуківського“ кагалу.

Славно! Українки Плимвотські — і єще раз славно. Видно, що Ви вже пізнали Псо-терський патріотизм і не даєтесь кому будь обдурити. Подібно як наш попик Лисак обдурив делегатів, аби їхали на „Кіче“ до Філадельфії бо Сотер буде передавати церков на наїд. Тим часом коли делегати приїхали до Філадельфії — та там цілком о чім иньшим була річ — а о церкві ані ду-ду.

От світлий доказ, що Псо-терові місії в Америці не дуже якось пхають ся в хлопські серця.

Плимвот-чанин.

Скрентон, Па.

Хвальна Редакціє, „Союз“ если ласка прошу помістити в Вашій часописі понішу допис, котру я був післяв до редакції „Свободи“ ще 20 новембра з просьбою о поміщені єї в „Свободі“. Но ред. згаданої часописі не то що не помістила але навіть не відповіли чому не помістили, хоч я залучив в листі двоцентову марку, на зворот дописи.

У нас в Скрентоні всею поступає в перед по „модерному“. Мислю прекрасний милозвучний штиро-звучний церковний хор під управою нашого „професора“ який поклав не мало труда над його розвоєм і в протягу кількох місяців хор наш зробив такий поступ, як жаден руский хор в Америці, а честь належить ся його диригентови. Послідніми днями зав'язалося у нас товариство з чотирох, а в дійсності з трох осіб, в склад котрий вхолять найвиднійші особи. Що за ціль має се товариство покаже будучність, а поки що сходять ся грають в шахи, ставлять кандидатів на урядників на слідуючий рік, ну і тішають ся, що люди не видят їх роботи. Одним словом у нас іде все по закону і в як найліпшим порядку. Новинок у нас більше нема, люди здорові а работа іде добре. Другим разом напишу більше. Нехай знає шановний з Голі-й-чок, що і ми Скрентон-ні жіємо руским житем і поступаємо в перед.

С. Калакука парохіянин.

Братя Русини!

Наша двадцятлітня діяльність на Американській землі, наша двадцятлітня праця між Славянами, наше двадцятлітнє існуванє, під час якого вище сто мільон доларів перейшло через наші руки, є найбільшим доводом що фірма

P. V. ROVNIANEK & CO.,
є сполягливою, сталою, чесною і довіря гідною.

ЕСЛИ покладете гроші до краю, хочете уложити гроші до банку на процент, хочете купити або викупити заграничні гроші, если потребуете шіфкарти до краю або з краю сюди; если маєте до виправданні спадковий справи в старім краю або тут; Звернуєть ся з повним довірем на стаю, сполягливу фірму, найстарший християнсько-славянський банковий, і нотаріальний заклад в Америці.

Листи адресуйте на котру небудь з наших канцелярій:
P. V. Rovnianek & Co.,
25 Ave. A, New York, N. Y.
612-614 Grant St., PITTSBURG, PA.
305 N. Water St., CONNELLSVILLE, PA.
В Бремені маємо своїх заступів: Кареш і Стожский.

KARO SYRUP

ПОМАЩЕНИЙ ХЛІБ ЗАДОВОЛИТЬ І ХЛОПЦЯ І СТАРОГО ОДНАКОГО.

Спробуйте, а переконаєтесь як він смакує. Чиста адорова ніжність — дітний від иньших сирупів. Не шкодить нікому. А хто каже, що не може травити иньших сирупів, той їсть Karo без клопоту.

Karo
CORN SYRUP

10 с. ЗА ВЕЛИКИЙ СЛІЙ.
ДОМАГАЙТЕСЬ У
СВОГО ГРОСЕРНИКА.

DR. RICHTER'S PAIN-EXPELLER

Чи Ви нездібні до праці?
Спробуйте
PAIN-EXPELLER.

Він принесе Вам скору полегку майже зараз по першій патертю. Він подає знамениті услуги при ревматизмі, невралгії, подагрі, звиненнях, потовченнях і усіх додегливостях, котрі лічить ся сильно ділючим лікарством.

Дістати можна у всіх аптеках по 25 і 50 центів.
F. AD. RICHTER & CO.,
215 Pearl St., New York.

ПЕРШИЙ РУСКИЙ МУЗИКАЛЬНИЙ МАГАЗИН

В НЮ-ЙОРКУ.

Тільки що дісталисьмо двосторонні рекордові плити з українськими піснями: Гей на горі там жінці жнуть, Дівча в снігах стояла, Козаченьку куди йдеш, Змириш я, Ой місяцю, Стоїть явір, Гейже до чарки, Над другом у лузі і т. д. 10 цальова плита тільки 65 центів.

УВАГА: — Всі наші рекордові плити суть тепер подвійними плитами. Музика находит ся по обох сторонах, на кожній стороні иньший музичний кусник, отже два рекорди за одну ціну. Придатні до кожної машини і подвоюють єї ціну.

Всілякі грамофони по 10, 25, 35 дол. і т. д.
Інструмента посилаємо за посліплатою цілю одержання одної третої ціни.
Цінники писалають ся за надісланем 2-центової марки. Наша адреса:

INTERNATIONAL PHONOGRAPH Co.
180 E. Houston St. New York, City.
Near First Avenue.

ЗНАНИЙ БАНКЕРСКИЙ ДІМ

ADOLF MANDEL

Пересилає гроші до старого краю за дуже низькою оплатою.
Продає шіфкарти на всі корабельні лінії по умирних цінах.
Звертаю увагу, що я не маю жадних філій, а тільки один офіс під моім особистим надзором є:
ADOLF MANDEL
155 Rivington St. New York, N. Y.
Так як кожного року так і сего даємо даром книжки до читання.